

Finansdepartementet

Produktivitetskommissionens betänkanden Goda möjligheter till ökat välbefinnande (SOU 2024:29) och Fler möjligheter till ökat välbefinnande (SOU 2025:96)

Fi2025/01857

Övergripande synpunkter

Bolagsverket uppskattar Produktivitetskommissionens breda ansats och att kommissionen har behandlat ett flertal olika områden. Bolagsverket delar kommissionens uppfattning att den offentliga verksamhetens prestationer och resultat är av stor betydelse för produktiviteten i ekonomin. Bolagsverket delar även kommissionens uppfattning att hur det offentliga åtagandet utövas, dvs. vad som sker i mötet mellan det offentliga och samhället i övrigt, är av stor betydelse.

Produktivitetskommissionen redovisar i sitt delbetänkande och i sitt slutbetänkande många bedömningar och lämnar många förslag. Vissa av kommissionens förslag behöver mer utförliga problembeskrivningar och mer utförliga beskrivningar av detaljer i förslagen för att det ska vara möjligt att ta ställning till dem. Mer utförliga beskrivningar av förslagens konsekvenser är också i många fall nödvändiga.

Bolagsverket har valt att i detta yttrande lämna synpunkter på ett urval av kommissionens bedömningar och förslag. Urvalet har gjorts utifrån en bedömning av eventuell påverkan på Bolagsverkets verksamhet, områden och frågor myndigheten har att bevaka samt om det har varit möjligt att ställning till bedömningen eller förslaget utifrån underlaget.

Goda möjligheter till ökat välbefinnande (SOU 2024:29)

5.6.10 Åtgärder för att underlätta företagens uppgiftslämnande

Mot bakgrund av att Produktivitetskommissionen bedömer att tillämpningen av förordningen (2018:1264) om digitalt inhämtande av uppgifter från företag bör skärpas och att Bolagsverket bör öka sina insatser för att sprida kunskap om den Sammansatta bastjänsten för grundläggande uppgifter om företag (SSBTGU) önskar Bolagsverket framföra följande.

Den tjänst som tidigare hette den Sammansatta bastjänsten för uppgifter om företag (SSBTGU) har vidareutvecklats och moderniserats och heter sedan maj 2024 den Sammansatta bastjänsten för grunddata om organisationer (SSBTGO). Tjänsten används för att fylla i information i digitala tjänster, exempelvis offentliga aktörers e-tjänster och för att lämna ut information till offentliga aktörers verksamhetssystem. Tjänsten har skapats för att underlätta för offentlig sektor och för att förenkla för Sveriges företagare. SSBTGO är baserat på nyare teknik än SSBTGU och följer rekommendationerna om REST API-profil från Ena – Sveriges digitala infrastruktur. Bolagsverket har i enlighet med sitt regleringsbrev för 2024 fortsatt att sprida kunskap om SSBTGO för att öka anslutningsgraden. Arbetet har under 2025 intensifierats och slutredovisningen av uppdraget kommer att lämnas senast den 28 februari 2026 till Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet).

Fler möjligheter till ökat välbefinnande (SOU 2025:96)

4.4.2 Tillgängliggör svenska data

Kommissionen lämnar förslag att utforma offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) (OSL) omvänt så att informationsutbyte som huvudregel är tillåtet mellan myndigheter. Bolagsverket anser att det finns fördelar med förbättrade möjligheter till informationsutbyte mellan myndigheter men kan inte ta ställning till kommissionens förslag utifrån det underlag som presenteras i betänkandet. Den förändring av OSL som kommissionen föreslår kräver överväganden som inte redovisas i betänkandet. Kommissionen menar att den föreslagna förändringen skulle möjliggöra avsevärt mer effektiv hantering av data inom offentlig sektor, minska behovet av dubbelregistrering av uppgifter samt göra det enklare att bekämpa fusk och oegentligheter i systemen. Enligt Bolagsverket är det möjligt att den föreslagna förändringen får sådana effekter men det går inte att dra denna slutsats utifrån underlaget som presenteras. Bolagsverket har tidigare förordat att en utredning tillsätts med uppdrag att ge förslag till en omvänd sekretessreglering.¹ I en sådan utredning behöver bl.a. analyseras om de intressen sekretessen skyddar kan säkerställas på annat sätt, t.ex. genom dataskyddsbestämmelser, liksom samspelet mellan sekretess- och dataskyddsbestämmelser.

Kommissionen föreslår vidare att nuvarande registerlagar ska ersättas med en enda registerlag. Frågan om registerlagstiftningens ändamålsenlighet utifrån dagens förhållanden har varit föremål för diskussioner under en längre tid och Bolagsverket anser att kommissionens förslag är intressant. För att Bolagsverket ska kunna ta ställning till förslaget behövs mer utförliga beskrivningar av förslaget samt beskrivningar av dess konsekvenser. Förslaget bör utredas vidare och i den fortsatta utredningen bör behoven hos myndigheter som, likt Bolagsverket, håller många register beaktas särskilt.

4.4.4 Förbättra den digitala infrastrukturen i offentlig sektor

Bolagsverket är generellt positivt till att anslag ökas för utveckling av digitala tjänster. Kommissionen föreslår att ett nytt anslag i statsbudgeten inrättas där medel avsätts för att utveckla nödvändiga grundkomponenter i en digital infrastruktur för offentlig sektor. Medel ska användas för att finansiera regeringsuppdrag till myndigheter att utveckla lösningar som uppfyller offentlig sektors behov av t.ex. interoperabilitet, grundläggande säkerhet och sekretess. Bolagsverket anser att medel för att utveckla

¹ Bolagsverket, Yttrande över delbetänkandet SOU 2024:63 Ökat informationsutbyte mellan myndigheter – Behov och föreslagna förändringar, AD 4269/2024.

sådana tjänster kan behöva tilldelas till fler myndigheter än den eller de som utvecklar den aktuella grundkomponenten. Medel kan även behöva tilldelas till andra myndigheter som behöver vidta utvecklingsinsatser för att komponenten ska kunna användas, exempelvis genom att tillgängliggöra uppgifter ur register.

11 Kriminalitet och tillit

Bolagsverket är generellt positivt till åtgärder som syftar till att motverka att bolag används som brottsverktyg eller på andra sätt i brottslig verksamhet. Sådana åtgärder måste vara rättssäkra och utformas så att de bidrar till ett stabilt och väl fungerande näringsliv utan att ställa upp onödiga hinder mot att starta och driva företag.

11.3.4 Samla, dela och tillgängliggöra information

Kommissionen föreslår att ett utförarregister för privata utförare av all offentligt finansierad verksamhet införs och görs tillgängligt för kommuner, regioner och myndigheter. Enligt kommissionen kan det exempelvis göras genom att det leverantörskontrollsystem som tas fram vid Bolagsverket kompletteras, t.ex. genom att ge upphandlande organisationer möjlighet att rapportera in när en leverantör agerat på ett oseriöst, klandervärt eller kriminellt sätt, så att andra upphandlande organisationer kan använda denna information vid upphandlingar.

Det krävs ytterligare underlag för att Bolagsverket ska kunna ta ställning till förslaget. Bolagsverket vill dock påpeka att den samordnade registerkontrollen (SRK) inte kommer att utgöra ett eget register, utan är en e-tjänst för samordning av kontroll av flera register. Kommissionens förslag innebär, såvitt Bolagsverket förstår, att ett nytt register ska införas. Det framgår inte av förslaget vilken aktör som ska hålla registret. Enligt Bolagsverket är det viktigt att informationen i registret inte kan registreras godtyckligt (se också Bolagsverkets synpunkter på avsnitt 15.3.1 nedan).

Bolagsverket utesluter inte att SRK i framtiden kan kompletteras med uppgifter ur det föreslagna utförarregistret men ytterligare utredning av förslaget krävs alltså för att Bolagsverket ska kunna ta ställning till det. Det måste säkerställas att uppgifterna i det föreslagna registret är korrekta. Bedömningar om huruvida ytterligare information ska ingå i SRK bör göras efter tjänsten är satt i produktion. Ytterligare information i SRK leder därutöver till ökat resursbehov hos Bolagsverket och myndigheten måste därför tillföras medel för det fall mer information ska ingå.

11.3.8 Insatser mot korruption och möjliggörare

Kommissionen bedömer att regeringen bör överväga hur möjliggörare, bl.a. redovisningskonsulter och andra som tvättar kriminella bolag, i större utsträckning kan motverkas och lagföras. Bolagsverket ser behov av en översyn av det svenska systemet kring finansiell rapportering som helhet. Kvalitetsbrister med uppgifter som inte speglar verkliga förhållanden i finansiell information riskerar att skapa stora problem för näringslivet och samhället i stort. Oriktiga uppgifter kan leda till osund konkurrens, välfärdsbrottslighet och annan brottslighet. För att komma tillrätta med kvalitetsbrister, förenkla för företag genom att göra det enkelt att göra rätt från start samt stärka förtroende och konkurrenskraft krävs att en utredning genomför en översyn av det finansiella rapporteringssystemet som helhet. Inom ramen för en sådan översyn kan exempelvis utökade krav på auktorisering och tillsyn inom systemet kring finansiell rapportering övervägas, i syfte att bl.a. säkerställa god kvalitet.

11.3.9 Motverka användandet av bolag som brottsverktyg

Kommissionen föreslår att marknaden för bolagsförmedling ska regleras och att bolagsmäklare ska omfattas av tillståndsplikt. Regeringen fattade den 24 april 2025 beslut om att tillsätta en särskild utredare som ska ta ställning till hur det nya EU-direktivet om att utvidga och uppgradera användningen av digitala verktyg och förfaranden inom bolagsrätten ska genomföras i svensk rätt (Utredningen för en mer säker och digital bolagsrätt ([u 2025:10])). Utredaren ska också föreslå ytterligare åtgärder för att motverka att företag används för att begå brott. Utredaren ska bl.a. föreslå lämpliga åtgärder mot oseriös företagsförmedling och se över behovet av kriminalisering (dir. 2025:43). Bolagsverket avvaktar med att lämna synpunkter avseende företagsförmedling till dess att utredaren har lämnat sina förslag.

15.3.1 Systematisk användning av erfarenheter

Kommissionen föreslår att det införs ett system där upphandlande organisationers erfarenhet av olika leverantörer kan registreras, i syfte att kunna använda dessa erfarenheter som grund för tilldelning av kontrakt i andra upphandlingar. Det krävs ytterligare utredning för att Bolagsverket ska kunna ta slutlig ställning till förslaget. Uppgifter i ett sådant register måste vara trovärdiga och får inte registreras godtyckligt bl.a. eftersom de kan få stor påverkan på näringslivet och möjligheten att leverera varor och tjänster till offentlig sektor. Utöver frågor såsom påverkan på konkurrens kan det krävas ytterligare utredning om hur, och i vilken omfattning, upphandlade organisationer kan använda uppgifterna.

Bolagsverket noterar vidare att Konkurrensverket i rapporten Metoder för att beakta kvalitet i offentliga kontrakt (rapport 2025:7) föreslår att regeringen ger en utredning i uppdrag att ta fram ett förslag på ett register över kontrakt som lett till påföljder enligt 13 kap. 3 § 5 lagen (2016:1145) om offentlig upphandling på grund av att leverantören visat allvarliga eller ihållande brister i fullgörandet av något väsentligt krav i kontraktet.

Bolagsverket förstår kommissionens resonemang avseende införande av utförarregister för privata utförare av all offentligt finansierad verksamhet (avsnitt 11.3.4) som att SRK kan kompletteras med information från ett register över upphandlande organisationers erfarenheter av leverantörer. Bolagsverket vill därför även vad gäller detta senare register påminna om att SRK inte kommer att utgöra ett register och om vikten av att uppgifter som förmedlas inte får vara godtyckliga. Bedömningar om huruvida ytterligare information ska ingå i SRK bör göras efter tjänsten är satt i produktion.

15.3.2 Bättre inköpsuppgifter

Bolagsverket tror att det kan finnas fördelar med att etablera en statlig annonsdatabas för samtliga upphandlingsannonser i Sverige, som kommissionen föreslår. En sådan annonsdatabas kan ge fördelar både för myndigheter som annonserar och för företag som är intresserade av att lämna anbud. Det finns dock ett flertal aspekter av en eventuell etablering av en databas som måste utredas vidare, exempelvis hur marknaden påverkas, om ett obligatorium för annonsering i databasen bör införas samt vilken myndighet som ska ansvara för databasen.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Inga Otmalm i närvaro av rättschefen Maria Monthure. Föredragande har varit verksjuristen Philip Levin.